

ISSN 1318-5772 XXVII (2020) št. 3

BOŽJA BESEDA DANES

Revija Zavoda Biblično gibanje

Božja beseda je živa
(Heb 4,12)

Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ

בִּיְדֵבֶר הַאֱלֹהִים חַי

MOČ BOŽJE BESEDE V PREIZKUŠNJAH

POGOVOR S KOZMO AHAČIČEM
Preprosto sem šel

RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE
Tisti, ki pride za menoj

ADVENTNA IDEJNICA
Ljubezen pa vedno najde pot

Plakat: DAR ZA NEDELJO BOŽJE BESEDE

UVODNIK Maksimilijan Matjaž BOŽJA BESEDA JE ŽIVA, ZATO LJUBEZEN VEDNO NAJDE POT	3
MALI KLJUČ SVETEGA PISMA s. Snežna Večko IZRAEL ZORI ZA NOVE SETVE	4
BOŽJA BESEDA RASTE NI HUDO, ČE SI BREZ OTROK	5
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO Primož Erjavec PAPEŽ FRANČIŠEK O VIHARJU PANDEMIJE	7
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE p. Bogdan Rus PREPROSTO SEM ŠEL	9
RAZLAGA ODLOMKA STARE ZAVEZE Gregor Pavlič BOŽJA GOVORICA JE NEŽNA	14
RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE Marko Rijavec TISTI, KI PRIDE ZA MENOJ	17
PAVLOVA OBČESTVA Maksimilijan Matjaž TESALONIŠKO OBČESTVO – PRIČA MOČI BOŽJE BESEDE	20
BRALCEM BOŽJE BESEDE Marija Stanonik BOŽJA BESEDA JE ŽIVA (HEB 4,12)	23
IZZIV ZA DELO V SKUPINAH Teja Omerzel LJUBEZEN PA VEDNO NAJDE POT ...	26
OSEBE V SVETEM PISMU Izet Veladžić TISTI NEZNANEC, KI JE KRALJU POSODIL OSLA	29
BIBLIČNI TOPOSI Filip Veber JERUZALEMSKI TEMPELJ	30
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO br. Jan Dominik Bogataj HIERONIM, HEBREJSKE ČRKE IN BOŽJA IMENA	32
DRUŽINSKA BIBLIČNA KATEHEZA Jana Podjavoršek PRILOŽNOST ZA POGLABLJANJE VERE	34
SMEJATI SE S SVETIM PISMOM Samo Skralovnik GOLJAT – NAPIHNJENI DEDEC IZ FILISTEJE	38
POROČILO Zlata Krašovec BIBLIČNE DUHOVNE VAJE V KANČEVCIH 2020	40
PRIPOROČAMO V BRANJE Vlasta Doležal Rus PREPROSTO ... O SVETEM PISMU	44
MOLITEV Z BOŽJO BESEDO Delavnice molitve in življenja	46

BOŽJA BESEDA DANES je katoliška biblična revija, ki jo izdaja Zavod Biblično gibanje s podporo SŠK. Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV ZAVODA IN UREDNIŠTVA:

Zavod Biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
info@biblicnogibanje.si
www.biblicnogibanje.si
www.facebook.com/biblicnogibanje.si

UREDNIŠKI ODBOR:

Vlasta Doležal Rus, Zlata Krašovec,
Marjeta Petek Ahačič, Tatjana Rupnik
ODGOVORNI UREDNIK: dr. Samo Skralovnik
GLAVNI UREDNIK: dr. Maksimilijan Matjaž
LEKTORIRANJE: Barbara Skralovnik
FOTOGRAFIJE: Avtorji uporabljenih fotografij so navedeni pod fotografijami.
FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Jan Henrik Franz (Unsplash)
FOTOGRAFIJA NA PLAKATU: Tomo Jeseničnik
OBLIKOVNA ZASNOVA: Branka Smodiš
PRELOM IN PRIPRAVA ZA TISK: Robert Rošker
TISK: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočen je prostovoljni dar za pokritje stroškov izhajanja revije.
Transakcijski račun pri Delavski hranilnici: SI56 6100 0002 0986006

BOŽJA BESEDA JE ŽIVA, ZATO LJUBEZEN VEDNO NAJDE POT

S to številko revije želimo člani Bibličnega gibanja in vsi, ki ljubimo Sveto pismo, pričevati, da je Božja beseda živa tudi v tem času, ko nas epidemija sili, da spreminjamo svoje navade. »Ljubezen vedno najde pot,« pravi ena od naših zavzetih bibličnih animatorok. Tudi bralci Božje besede, člani bibličnih in drugih skupin odkrivajo nove oblike druženja ter deljenja duhovnega izkustva. Kot gobe po dežju se širijo razne spletne skupine, telefonske aplikacije za molitev, programi za branje Svetega pisma in za dnevno meditacijo Božje besede.

Kdor ima ušesa (in srce), lahko sliši. Za nas je bila dobra izkušnja spletna podelitev jesenske biblične duhovne obnove v Kančevcih, ki nas je spodbudila, da smo tudi Biblično šolo predstavili v spletno okolje (Zoom). Udeleženci se sedaj na razne inovativne načine povezujejo v majhne biblične skupine. V številne domove je tako ponovno vstopil pogovor o Božji besedi in z njo. Takšni pogovori v domačem okolju so lahko tudi ustvarjalnejši in realnejši kot tisti v šolskih učilnicah ali kdaj tudi v cerkvah. Da bi bili ustvarjalni v iskanju besed za izražanje Božje besede, nas v pogovoru s prijateljem Božje besede v tej številki spodbuja tudi odlični raziskovalec in zapisovalec slovenske besede. Jezik je eden od močnih izzivov sodobne Cerkve, kar v tem času še pogosteje ugotavljamo, ko smo zaradi številnih prenosov cerkvenih obredov priča bolj ali manj razumljivemu in privlačnemu oznanjevanju. Vsak vernik je poklican, da išče besede, s katerimi bo opisal Božjo govorico v svojem življenju in tako dal pomemben delež k prepoznavanju in življenju Božje besede med nami. Bog nam najlepše in najbolj resnično spregovori v našem osebni jeziku. To pričujejo tudi družine, ki so se opogumile in stopile na pot družinske kateheze. Ker pri razlaganju Svetega pisma sodeluje vsa družina, morajo biti tudi odgovori razumljivi, predvsem pa preverljivi v konkretnem življenju. Ljubezen pa vedno najde pot, pričuje tudi mlada navdušena katehistinja, ko prvič montira filmčke za doživete adventne kateheze, kljub daljavi. Tudi o tem boste lahko brali v tej številki.

Pred nami je hkrati nedelja Božje besede, ki jo bomo obhajali 24. januarja 2021. Praznovanje bo letos drugačno, morda na zunaj manj slovesno, kot bi pričakovali za obhajanje ob zaključku leta Božje besede. Morda pa je to znamenje, da mora leto Božje besede teči dalje, da mora biti vsako

foto_Samo Skrabovnik

leto oz. vsak dan posvečen in napolnjen z Božjo besedo. Geslo letošnje nedelje je tudi tokrat vzeto iz odlomka o emavških učencih: »Tedaj so se jima odprle oči.« (Lk 24,31a) Božja beseda nam pomaga odpirati oči za resnično, lepo in sveto tudi v tem času. Vstali nas spremlja, posluša in sprašuje. Je z nami. Srečamo ga lahko samo s tem, kar resnično smo, kar imamo radi ali kar nas boli. Naši sodelavci bodo pripravili različne predloge in pripomočke, da bomo lahko kot župnija, družina ali skupina z lepim bogoslužjem povezani praznovali praznik Božje besede. Več o tem boste našli na naši spletni strani (biblicnogibanje.si). Ne spreglejmo drug drugega. Tudi v njem nas spremlja Vstali (Mt 25,40). •••

foto_osebni arhiv

PREPROSTO SEM ŠEL

Dr. Kozma Ahačič je predstojnik *Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*, raziskovalec pri pripravi *Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*. V svojem raziskovalnem delu se ukvarja z zgodovino slovnicearstva in misli o jeziku, je urednik slovarskega portala *Fran.si*, sourednik mednarodne znanstvene revije *Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies* in avtor slovenskih šolskih slovnice. Od leta 2016 je redni član ustanove *L'Institut d'études slaves* v Parizu. Letos je izdal knjigo esejev z naslovom *Kozmologija*.

Spoštovani prijatelj Kozma, tega pogovora sem se zelo veselil. Iskreno rečeno, nekoliko s strahospoštovanjem do tega, kar si in kar delaš.

Upam, da s strahospoštovanjem nisi mislil povsem resno. Takšen pogled na nas, raziskovalce, ima lahko napačno sporočilo. Že sama akademska pot z vedno novimi in novimi nazivi lahko vzpodbuja

napuh in temu se je težko upirati. Takoj ko raziskovalec začne verjeti, da si »zasluži« strahospoštovanje, je na dobri poti k temu, da ne bo več dober raziskovalec. Vstopiš v območje, kjer se boriš za vedno nove in nove nazive, saj brez njih več nimaš ničesar. Zato so toliko pomembnejši družina, dom, prijatelji. To so ljudje, ki ti omogočajo normalnost. In tudi ti si med njimi – kot prijatelj in kot duhovnik.

Če bi slovenski jezik primerjali s človeškim telesom, bi lahko rekli, da jezikoslovci delate v možganih slovenskega jezika. Mislim si, da je poseben izziv videti v govorcih jezika srce in pljuča. Kakšno delo je to?

Pravzaprav si jezikoslovci prizadevamo, da ne bi bili v možganih slovenskega jezika, ampak da bi opazovali celotno telo na rentgenu in ultrazvoku. Podoba jezikoslovca kot nekoga, ki ukazuje, drugi

BOŽJA GOVORICA JE NEŽNA

Nežna govornica po prerokih

»Velikokrat in na veliko načinov je Bog некоč govoril očetom po prerokih.« (Heb 1,1) A judovsko ljudstvo je skoraj na vsakem koraku prelamljalo z Bogom sklenjeno zavezo in si tako škodovalo. V najbolj kočljivih trenutkih, ko so bili povsem na tleh, jih je Gospod tolažil z materinsko nežnostjo in jim dajal upanje. Po Izaiji jim je sporočil: »Mar pozabi žena svojega otročiča in se ne usmili otroka svojega telesa? A tudi če bi one pozabile, jaz te ne pozabim.« (Iz 49,15) Velikokrat pa je Bog po prerokih uporabil tudi grožnje in trde besede. Gospod je tudi z imeni in nekonvencionalno zunanjo pojavo ter obnašanjem prerokov skušal pridobiti pozornost za svoja sporočila. Poglejmo nekaj najbolj značilnih:

- Ezekiel (*Bog krepji*) je moral pojesti del zvitka (Ezk 3,3) in si skuhati hrano z gorivom iz suhih človeških iztrebkov (Ezk 4,12).
- Jeremija (*Naj Jahve dvigne*) je hodil naokrog in prerokoval, vprežen v volovski jarem (Jer 13,1-11).

Ozej je prvi od prerokov, ki Gospodovo naklonjenost in ljubezen do izvoljenega ljudstva vzporeja z odnosom ženina do neveste.

Ozej in Gomera na iluminaciji rokopisa Biblia Historiale iz leta 1372

- Izaija (*Jahve je rešitev*) je moral tri leta vsak dan nag prečkati Jeruzalem (Iz 20,3).
- Elija (*Jahve je Bog*) je bil prvi prerok, ki je Judom prerokoval kot tujec oz. Nejud.
- Ozej (*Jahve naj reši*) bo glavni junak naše zgodbe. Gospod ga je za preroka v severnem kraljestvu poklical na precej nenavaden način. Da bi pokazal, kako slab odnos ima do njega njegovo ljudstvo, je uporabil scenarij, ki se ga ne bi sramoval noben dober režiser.

Zgodovinsko ozadje

Prerok Ozej izhaja iz Isaharjevega rodu in je živel v 8. stol. pr. Kr. v severnem kraljestvu. Bil je sodobnik prerokov Izaije, Miheja in Amosa. Njegovo prerokovanje, ki je trajalo kar 60 let, zaobjema kraljevanje Jeroboama II. v severnem kraljestvu (793–753) in kraljevanje štirih kraljev južnega kraljestva: Uzija (792–740), Jotam (747–731), Ahaz (731–715) in Hezekija (715–686). V času kraljevanja Jeroboama II. in Uzije sta obe kraljestvi dobili nazaj skoraj vse ozemlje iz časov velikega Davidovega kraljestva. Ljudstvo je živel v miru in blaginji, pozabilo na Boga in skupaj z velikaši in duhovniki malikovalo. Ozej zato napove katastrofo v obliki asirske zasedbe leta 721 pr. Kr., ki pa je sam ni dočakal. O tem piše na več mestih (prim. 9,3; 10,6; 11,5.11).

Bog kot ženin

Gospod Ozeju v tretjem poglavju naroča, naj (spet) sprejme ženo, ki ga je prevarala. To je vzporednica z Božjim odnosom do izvoljenega ljudstva, ki ga vara z maliki, podobno kot Gomera vara Ozeja z moškimi. Ozej je prvi od prerokov, ki Gospodovo naklonjenost in ljubezen do svojega izvoljenega ljudstva vzporeja z odnosom ženina do neveste. V Svetem pismu je še nekaj takih primerov, ki pa so kasnejšega nastanka. Prerok Izaija uporablja celo enake besede kot Ozej.

Ne bodo te več imenovali »Zapuščena«,
 tvoje dežele ne bodo več
 klicali »Osamljena«.
 Imenovali te bodo »Moja radost«
 in tvojo deželo »Poročena«.
 Gospod te je spet vzljubil
 in bo s teboj prebival.
 Živel bo s teboj kakor ženin z nevesto,

TISTI, KI PRIDE ZA MENOJ

Eksegeza evangelija tretje adventne nedelje (Jn 1,19-28)

UTRDITI IDENTITETO

Evangeljski odlomek tretje adventne nedelje se izrazito naslanja na znameniti Janezov prolog (Jn 1,1-18), ta pa Janeza, »človeka, ki ga je poslal Bog« (Jn 1,6), izrazito označuje z besedo »pričevati« (gr. *martureó*), ki se v različnih oblikah v zvezi z njim pojavi kar štirikrat (Jn 1,7-8.15). On je torej »pričevalec«, lahko bi rekli tudi model oznanjevalca. Zakaj je tako pomembno Janezovo pričevanje, ima namen razložiti pričujoči odlomek. Glede na to, da ima vzporednice v vseh preostalih treh evangelijih (Mt 3,1-12; Mr 1,2-8; Lk 3,15-17), velja očitno za zelo pomembnega. Gre za »pričevanje«, ki naj bi v učencih potrdilo zavest o Jezusovem mesijanstvu in utrdilo njegovo identiteto. Janezovo pričevanje ima namen potrditi to, o čemer je evangelist pisal v prologu, nekakšnem povzetku evangelija.

DIALOG

Kot je značilno za evangelista Janeza, ne pretirava kaj dosti z obrobnostmi, tudi v našem odlomku hitro preide na pomembne podatke, zato je odlomek zelo jedrnat. Uvodu služi samo uvodni stavek (v. 19a): »To pa je Janezovo pričevanje.« Takoj nato se avtor posveti dialogu med duhovniki in leviti, torej med predstavniki uradne religije in Janezom. Pogovor se razpleta v dveh delih: v prvem (vv. 19b-23) teče beseda o Janezovi identiteti, v drugem (vv. 24-28) pa o razlogu njegovega krščevanja. Čeprav se sliši čudno, je prav *to* Janezovo pričevanje, namreč njegova identiteta in dejavnost, saj je, kakor bomo videli pozneje, ravno to dvoje v službi Jezusovega razodetja.

V odlomku prevladujejo glagoli v premem govoru, kar je razumljivo, saj gre za dialog, zanimivo pa je, da je avtor izbral ravno ta literarni način. Verjetno je z njim želel povedati, da je »pričevanje« nekaj dialoškega, nekaj, kar poteka v odnosih, in da je to torej nekaj javnega, da ne gre samo za človekovo intimno opcijo. Vendar je treba pri pojavnosti besedila opozoriti še na eno pomembno značilnost: večina glagolov v premem govoru so oblike

glagola »biti«, kar kaže, da gre pri razjasnitvi tega vprašanja za stvar identitete in s tem tudi golega človekovega obstajanja. Biti (obstajati) pomeni pričevati.

foto_www.LumoProject.com

Prav zato je dialog v prvem delu za svetopisemsko jedrnato govorico nenavadno raztegnjen, zdi se, kakor da je avtorju pomembno precej na dolgo povedati, kaj vse Janez *ni*. To »dolgovezenje« ne le da globlje razčiščuje Janezovo identiteto, marveč preko številnih vprašanj tudi stopnjuje napetost in tako v ospredje postavi odgovor, kdo Janez je: »Jaz sem glas vpijočega v puščavi: zravajte Gospodovo pot.« (v. 23) Zdi se, da je to središče našega odlomka.

V drugem delu se s prvotnega »ti-jaz« pogovora pozornost preusmeri na »jaz-on«, ki dokončno razloži prvi Janezov odgovor: »Jaz nisem Mesija.« (v. 20) Pridemo torej do odgovora, da je Janezovo pričevanje preusmeriti pozornost s sebe na Mesijo. Sam postopoma začne namesto svoje razodevati njegovo identiteto. Tudi njegova dejanja in besede so torej namenjeni temu – in ves odlomek, ki kar vabi k nadaljevanju in odkritju, kdo je ta skrivnostni Mesija (vv. 29-34).

*Biti (obstajati)
pomeni
pričevati.*

TESALONIŠKO OBČESTVO – PRIČA MOČI BOŽJE BESEDE

Prvo pismo Tesaloničanom je prvo Pavlovo pismo in tako najstarejši zapisani dokument krščanske vere. Napisano je bilo najverjetneje spomladi leta 51 v Korintu, po tem, ko se je iz Tesalonike vrnil njegov sodelavec Timotej in poročal o gorečnosti tamkajšnje mlade krščanske skupnosti. S svojim novim načinom življenja, ki je opisano kot »delo vere, napora ljubezni in vztrajnosti upanja v našega Gospoda Jezusa Kristusa« (1 Tes 3,6), so »postali zgled vsem verujočim v Makedoniji in v Ahaji« (v. 7). Pavel je zelo težko pričakoval novice iz Tesalonike. Že nekajkrat se je namreč s sodelavci hotel vrniti k njim, a jim je »Satan to preprečil« (2,18). Ko se je na poti iz Tesalonike za nekaj časa ustavil v Atenah (Apd 17,15; 1 Tes 3,5), ga je neprestano mučila skrb za tesaloniško skupnost in je poslal k njim Timoteja, da bi jih utrdil in spodbudil v veri, »tako da se nihče ne bi pustil vznemirjati v teh stiskah« (3,3). Po Timotejevi vrnitvi pa piše:

»Noč in dan prosimo z vso gorečnostjo, da bi mogli videti vaše obličje in dopolniti, kar še manjka vaši veri.« (3,10) Tukaj je končno naveden razlog za tako veliko željo, da se vrne v Tesalonike, in končno tudi za nastanek pisma. Pavel namreč mesta ni zapustil prostovoljno. Luka poroča v Apostolskih delih, da je Pavel v Tesaloniki, kamor sta s Silo prispela iz Filipov zgodaj spomladi leta 50, deloval le kratek čas. Le »tri sobote zapovrstjo« (Apd 17,2) naj bi razpravljali z njimi v shodnici in pridružilo se mu je kar nekaj Judov in grških spreobrnjenec. To je povzročilo veliko razburjanja in nevoščljivosti med domačini ter judovskimi voditelji, tako da so organizirali pravo ljudsko vstajo proti misijonarjem in sta morala Pavel in Sila ponoči na hitro zbežati v sosednjo Berojo (Apd 17,10). Oznanjevanje evangelija, ki se je komaj šele začelo, je bilo tako na silo pretrgano. Še več, komaj spreobrnjeni kristjani so bili očitno izpostavljeni ljudskemu maltretiranju

Človekova najgloblja potreba je biti popolnoma in brezpogojno ljubljen.

foto_Ferdo Lah

HIERONIM, HEBREJSKE ČRKE IN BOŽJA IMENA

Sv. Hieronim († 419/420) je postal že kar nekako zavetnik in glavni protagonist naše rubrike *Cerkveni očetje berejo Sveto pismo*, a mislim, da povsem upravičeno. Ne le zato, ker je bil – vsaj geografsko – verjetno naš slovenski rojak ali ker smo slovesno obhajali spomin 1600-letnice njegove smrti (pri čemer ga je papež Frančišek omenil tako v pismu ob začetku leta Božje besede na svetnikov god 30. septembra 2019 kot predvsem leto pozneje v apostolskem pismu *Gorečnost za Božjo besedo* (*Sacrae Scripturae affectus*, Cerkveni dokumenti 164), posvečenem prav njegovemu liku), marveč predvsem zato, ker je bil, kot je zapisal leta 1920 papež Benedikt XV. v pismu *Duh Tolažnik* (*Spiritus Paraclitus*), kot svetnik Cerкви dan prav z namenom, da bi razžaril ljubezen do Božje besede.

Ta veliki poznoantični učitelj (*doctor maximus*) v svojih pismih opisuje, kakšen napor je moral vložiti, da je usvojil znanje hebrejščine, ko je dneve in noči študiral z namenom, da bi Cerкви podaril zanesljiv (latinski) prevod Svetega pisma skupaj s točnimi razlagami posameznih mest in knjig. Četudi nas danes večina ne premore razkošja časa in sposobnosti za tak podvig učenja hebrejščine (in grščine), lahko gorečnost učenjaka iz Stridona posnemamo vsaj s proučevanjem Svetega pisma v jezikih, ki jih obvladamo.

Hebraica veritas je bilo Hieronimovo geslo, s katerim je želel poudariti, da se resnica pomena Stare zaveze skriva za hebrejskim alfabetom (bolje rečeno alefbetom), saj je to »najčistejši vir« (*Pismo 28.5*). Hieronim se na odisejo iskanja pomena hebrejskega besedila prvenstveno ni odpravil iz golega elitističnega/intelektualnega užitka (malo morda tudi?), marveč je v njem iskal predvsem Božje odrešitveno sporočilo. Dva primera tovrstne duhovne razlage, ki pa tesno izhaja prav iz hebrejskega jezika (hebrejske črke in Božja imena), nam to izvrstno dokazujeta.

DUHOVNA RAZLAGA HEBREJSKE ABECEDE

V pismu prijateljici in učenki Pavli (*Pismo 30*),¹ ki ga je napisal v Rimu leta 384, prinaša odmev na njegov pogovor glede razlage najdaljšega psalma (Ps 119), katerega zgradba sledi črkam hebrejske abecede. Hieronim priložnost izkoristi za razlago duhovnega pomena hebrejske abecede, kar se je verjetno naučil od različnih rabinov, ki so mu pri študiju pomagali.

Pismo 30.5-13

5. ALEF razlagajo kot nauk, BET kot dom, GIMEL kot polnost, DELET kot iz tablic, HE kot tisti tam, VAV in, ZAI kot ta tu, HET življenje, TET dobro, IOD začetek, KAF roka, LAMED od nauka ali od srca, MEM od istih, NUN večer, SAMEH pomoč, AIN izvir ali oko, FE usta, SADE pravičnosti, KOF klic, RES tisto, ki se tiče glave, SEN tisto, kar je vezano na zobe, TAV znamenja.

6. Potem ko smo razložili črke, je treba predstaviti, kako jih razumemo v njihovem zaporedju. Prvo zaporedje: »Nauk doma je polnost tablic

¹ *Pismo 30* je prevedla dr. Julijana Visočnik, *Pismo 25* (v nadaljevanju) pa dr. Sonja Weiss. Oba prevoda sta del integralnega prevoda korpusa Hieronimovih pism, ki bo v uredništvu dr. Mirana Špeliča izšel v začetku leta 2021 pri Mohorjevi družbi.

GOLJAT – NAPIHNJENI DEDEC IZ FILISTEJE

Zgodba o Davidu in Goljatu

Davidovo ime je poleg Mojzesovega, če govorimo o osebnih lastnih imenih in če seveda odštejemo Božjega, največkrat omenjeno ime v Svetem pismu. O življenju Davida lahko beremo v dveh svetopisemskih knjigah, v Prvi in Drugi Samuelovi ter v Prvi knjigi kraljev. Te knjige opisujejo zadnje vzdihljaje obdobja sodnikov in snovanje ter nastanek združenega kraljestva. To obdobje lahko ponazorimo z osebo Samuela, zadnjega sodnika, ki poseblja staro in novo obdobje. Z njegovo smrtjo ugasne sodniška funkcija, a še za čas svojega življenja mazili kralja in »ustanovi« novo obliko družbenega življenja – kraljestvo. Samuel zato predstavlja konec obdobja sodnikov (1200–1000 pr. Kr.) in začetek obdobja kraljestva. David (1000–960 pr. Kr.) sicer ni bil prvi kralj, to je bil Savel, a navzlic

temu velja za merilo, po katerem so se zgledovali in ocenjevali vsi kasnejši. Zasluge za to pa ne gre pripisovati Davidovi pregovorni modrosti (kar 73 psalmov prištevamo Davidu) ali pevskim oz. glasbenim sposobnostim. Nemara niti sposobnostim vojskovanja, temveč njegovi ... majhnosti. Prav v kontrastu z »napihnjenim dedcem iz Filisteje«, mogočnim bojevnikom, ki mu je David, malodane še deček, segal komaj do pasu, pripoved jasno podčrta, da človeška izurjenost in njegove strategije niso resnično jamstvo za uspeh, pač pa je to lahko le drža predanosti in zaupanja v Boga. David je v očeh Goljata sicer bil nemočen, a zanj se je boril Bog: »GOSPOD, ki me je rešil iz levjih šap in iz medvedjih šap, on me bo rešil iz roke tega Filistejca.« (1 Sam 17,37) Poglavitni protagonist

¹ Besedilo skeča je prevedel in uredil Gregor Čušin. Zbirko skečev z (izvirnim) naslovom *A Funny Thing Happened to Me on My Way Through the Bible* je napisala Martha Bolton. Skeč je umeščen v kontekst s kratkim bibličnim zgodovinskim uvodom oz. pojasnilom, ki ga je napisal Samo Skralovnik.